

sygn. akt XV C 762/12

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 19 czerwca 2015r.

Sąd Okręgowy w Gdańsku XV Wydział Cywilny

w składzie :

Przewodniczący SSO Małgorzata Misiurna

Protokolant st. sekr. sąd. Anna Kowalczyk - Diaków

po rozpoznaniu w dniu 11 czerwca 2015r. w Gdańsku

na rozprawie

sprawy z powództwa K. O. i J. O.

przeciwko R. K.

o zobowiązanie złożenia oświadczenia woli

I. Zobowiązuje pozwanego R. K.- zgodnie z żądaniem powodów K. O. i J. O. - do złożenia oświadczenia woli następującej treści : " R. K. przenosi nieodpłatnie na rzecz powodów K. O. i J. O. do ich majątku wspólnego udział wynoszący 1/2 część w prawie własności nieruchomości stanowiącej lokal mieszkalny nr (...) położony w G. przy ul. (...), dla której Sąd Rejonowy Gdańsk - Północ w Gdańsku prowadzi księgę wieczystą Nr (...) wraz ze związanym z jego własnością udziałem wynoszącym 11/100 w działce gruntu oraz wszystkich częściach budynku i urządzeniach nie służących do wyłącznego użytku właścicieli lokalu" ;

II. Zasądza od pozwanego na rzecz powodów kwotę 8617 zł (osiem tysięcy sześćset siedemnaście) złotych tytułem zwrotu kosztów procesu;

III. Nakazuje ściągnąć od pozwanego R. K. na rzecz Skarbu Państwa - Sądu Okręgowego w Gdańsku kwotę 1602,40 zł (jeden tysiąc sześćset dwa złote i 40/100) tytułem zwrotu kosztów sądowych.

UZASADNIENIE

Powodowie K. O. i J. O. domagali się od pozwanego R. K.:

- zobowiązania do złożenia oświadczenia woli obejmującego nieodpłatne przeniesienie udziału 1/2 części prawa własności nieruchomości – lokalu mieszkalnego numer (...) położonego w G. przy ul. (...) objętego księgą wieczystą nr (...) prowadzonej przez Sąd Rejonowy Gdańsk – Północ w Gdańsku na rzecz K. O. i J. O. do ich majątku wspólnego;

- zasądzenia na ich rzecz solidarnie kosztów postępowania, w tym opłaty sądowej, opłaty skarbowej od dokumentu pełnomocnictwa, kosztu ustanowienia pełnomocnika w wysokości wynikającej z przepisanych prawem norm.

Z treści księgi wieczystej nr (...) prowadzonej przez Sąd Rejonowy Gdańsk – Północ w Gdańsku dla lokalu mieszkalnego położonego w G. przy ul. (...) wynika, iż pozostaje on przedmiotem współwłasności M. K. (1) w 1/2 części oraz powodów K. O. i J. O. również w 1/2 części.

W dniu 26 października 2006 r. powodowie zawarli z M. K. (1) umowę przedwstępną zniesienia współwłasności powyższej nieruchomości, w której M. K. (1) zobowiązał się do nieodpłatnego przeniesienia własności swojego udziału

w nieruchomości na rzecz powodów do ich majątku wspólnego, jako sposobu zniesienia współwłasności, w terminie do dnia 11 czerwca 2011 r.

Pozwany R. K. jest synem M. K. (1) i nabył w całości spadek po ojcu przed datą przewidzianą na zawarcie umowy przyrzeczonej. W związku z powyższym pozwany jest zobowiązany do zawarcia umowy na tych samych zasadach co jego poprzednik prawny. Pomimo upływu terminu do zawarcia umowy przyrzeczonej nie doszło wobec odmowy wywiązania się ze zobowiązania przez pozwanego. Powodowie wezwali pozwanego do wykonania umowy przedwstępnej, pozwany wezwania nie wykonał.

Jako podstawę roszczenia powodowie wskazali przepis art. 390 § 2 k.c.

Odpis pozwu został pozwanemu doręczony w dniu 26 stycznia 2012 r. Pozwany został zobowiązany do złożenia odpowiedzi na pozew w terminie 7 dni.

W dniu 13 lutego 2012 r. pozwany R. K. złożył odpowiedź na pozew (k.36) ze stanowiskiem, iż nie zgadza się z żądaniem pozwu. Oświadczył również, iż o podpisaniu w dniu 26 października 2006 r. przez jego ojca M. K. (1) umowy przedwstępnej w formie aktu notarialnego dowiedział się w dniu otrzymania odpisu pozwu. W jego ocenie w okresie podpisania umowy M. K. (1) nadużywał alkoholu co powodowało, iż był nieświadomy tego co robi i to zostało wykorzystane przez powodów. Pozwany oświadczył również, iż koniecznym będzie unieważnienie aktu notarialnego z dnia 26 października 2006 r.

W piśmie procesowym z dnia 20 lutego 2012 r. powodowie oświadczyli, iż pozwany był informowany o treści zawartej przez M. K. (1) z powodami umowy przedwstępnej oraz wzywany do podjęcia czynności w celu jej wykonania, pismami z dnia 9 kwietnia 2009 r. (k.42) oraz 10 sierpnia 2009 r. (k.43).

Sąd ustalił następujący stan faktyczny

M. K. (1), który zmarł w dniu 30 grudnia 2008r., był osobą uzależnioną od alkoholu na wiele lat przed śmiercią.

okoliczność bezsporna, nadto dokumentacja medyczna k.137-160; opinia sądowa psychiatryczna, k. 424-438; opinia sądowa psychiatryczna uzupełniająca pisemna, k. 491-493, akta PR G. – W. w (...)Ds 3912/08 w sprawie zgonu M. K. (1)

W latach 1976 do 1986 spadkodawca był żonaty z M. K., z małżeństwa miał syna – pozwanego R. K.. Małżeństwo rozpadło się ze względu na nadużywanie alkoholu przez spadkodawcę.

okoliczność bezsporna, nadto: zeznania świadka M. K., k. 236

Pozwany R. K. w roku 1999 przeprowadził się na stałe do W., gdzie od tego czasu znajduje się jego centrum spraw życiowych.

okoliczność bezsporna, nadto: zeznania pozwanego, k. 509-510 (czas 01:04:07 do 01:24:43)

Pozwany nie utrzymywał praktycznie żadnych kontaktów z ojcem M. K. (1), praktycznie były to sporadyczne kontakty telefoniczne.

dowód: zeznania powódki K. O., k. 506-507; zeznania powoda J. O., k.507-509 (czas 00:40:16 do 01:04:07)

Lokal mieszkalny położony w G. przy ul. (...) był lokalem komunalnym należącym do zasobów Gminy M. G. zarządzanym przez (...). Najemcą powyższego lokalu mieszkalnego była matka M. K. (1) oraz jego przyrodniej siostry, powódki K. H. K..

okoliczność bezsporna, zeznania powódki K. O., k. 506-507; zeznania powoda J. O., k.507-509 (czas 00:40:16 do 01:04:07)

Po rozwodzie z żoną M. K. w 1986 r. M. K. (1) zamieszkał wraz z matką H. K. w lokalu przy ul. (...) w G.. W lokalu tym zamieszkiwała również powódka K. O., która po zawarciu w 1990 r. związku małżeńskiego z powodem J. O. wyjechała razem z nim do Niemiec w roku 1992, gdzie od tego czasu mieszkają i tam koncentruje się centrum spraw życiowych rodziny powodów.

okoliczności bezsporne, nadto zeznania świadka M. K., k. 236; zeznania świadka J. D., k. 258-260; zeznania powódki K. O., k. 506-507; zeznania powoda J. O., k.507-509 (czas 00:40:16 do 01:04:07)

M. K. (1) opiekował się matką H. K. aż do jej śmierci. Chodził z nią na spacer, robił zakupy, gotował obiady i przyrządzał posiłki, piekł ciasta, dbał o czystość i porządek w mieszkaniu, które był zadbane. Wykupował matce leki.

dowód: zeznania świadka K. S., k. 257-258; zeznania świadka J. D., k. 258-260; zeznania powódki K. O., k. 506-507

Matka M. K. (1) oraz powódki K. O., H. K. zmarła w 2004 r. Po jej śmierci M. K. (1) oraz powódka K. O. wstąpili w stosunek najmu lokalu przy ul. (...) w G..

okoliczność bezsporna, nadto umowa najmu i protokół, k.306; zeznania powódki K. O., k. 506-507; zeznania powoda J. O., k.507-509 (czas 00:40:16 do 01:04:07)

M. K. (1) ze względu na uzależnienie od alkoholu oraz stan zdrowia nie wykonywał stałej pracy. Utrzymywał się z zasiłku z MOPS oraz z drobnych prac dorywczych. Korzystał również z wszelkiej pomocy powodów, którzy wspierali go finansowo ponosząc – co najmniej od 2004 r. - ciężar opłat czynszowych za lokal przy ul. (...) w G. oraz opłacając rachunki za prąd, gaz, telefon. Powodowie przywozili M. K. (1) ubrania, przekazywali na jego rzecz środki pieniężne, czasem również regulując jego długi. Do jego śmierci w 2008 r. powodowie i M. K. (1) utrzymywali bardzo dobre i bardzo bliskie relacje – powodowie przy okazji częstych (około 8-12 razy w roku) wizyt w Polsce odwiedzali M. K. (1) i spędzali z nim wolny czas, zamieszkiwali wówczas razem w nim w przedmiotowym lokalu i przez okres ich pobytu w Polsce prowadzili wspólne gospodarstwo domowe. Nie dochodziło pomiędzy nimi do jakichkolwiek konfliktów i nieporozumień.

dowód: dowody wpłat, k. 161-220; dokumentacja fotograficzna, k. 135; zeznania świadka K. T., k.236-237; zeznania świadka J. D., k. 258-260; zeznania świadka K. M., k.260-261; zeznania świadka J. K. (1), k.266-267; zeznania powódki K. O., k. 506-507; zeznania powoda J. O., k.507-509 (czas 00:40:16 do 01:04:07)

M. K. (1) jako osoba uzależniona od alkoholu pił alkohol, spożywał go najczęściej w zajmowanym przez siebie lokalu przy ul. (...) w G., często wraz ze swoją konkubiną K. T. i innymi osobami.

dowód: zeznania świadka K. T., k.236-237; zeznania świadka W. J., k. 269-270; zeznania świadka J. D., k. 258-260; zeznania powódki K. O., k. 506-507; zeznania powoda J. O., k.507-509 (czas 00:40:16 do 01:04:07)

M. K. (1) był osobą cichą i spokojną, nie zakłócał porządku publicznego, nie było interwencji policji związanych z jego osobą. W lokalu przy ul. (...) w G. nie urządzał libacji alkoholowych. Był radosny, przyjazny, towarzyski i kontaktowy – nie stronił od rozmowy i kontaktów sąsiedzkich. Oferował pomoc sąsiadom w drobnych pracach i czynnościach fizycznych. Był powszechnie lubiany przez osoby ze swojego najbliższego otoczenia. Sporadycznie widywano M. K. (1) pod wpływem alkoholu, jednakże wówczas nie zataczał ani nie przewracał się. Jego zachowanie i funkcjonowanie w wymiarze społecznym nie odbiegało od powszechnie przyjętych wzorców zachowań. Po śmierci matki w 2004 r. zajmował się swoim utrzymaniem i kwestiami formalnymi związanymi z zajmowanym lokalem w ramach Wspólnoty Mieszkaniowej – z powyższymi czynnościami dobrze sobie radził. W relacjach z najbliższym otoczeniem M. K. (1) zachowywał kontakt logiczny, nie było problemów z komunikacją z nim.

dowód: dokumenty, k. 290; zeznania świadka K. S., k. 257-258; zeznania świadka J. D., k. 258-260; zeznania świadka K. M., k.260-261, zeznania świadka J. K. (1), k.266-267; zeznania świadka K. B. (1), k. 267-269; zeznania świadka J. S., k. 292-293; zeznania powódki K. O., k. 506-507; zeznania powoda J. O., k.507-509 (czas 00:40:16 do 01:04:07)

Obawiając się ewentualnej utraty prawa najmowanego lokalu mieszkalnego w G. przy ul. (...) np. w drodze eksmisji – to spadkodawca M. K. (1) wyszedł z inicjatywą i namówił powodów do jego wykupienia lokalu od Gminy M. G.. W 2006 r. na podstawie umowy ustanowienia odrębnej własności lokalu i umowy sprzedaży M. K. (1) oraz powodowie K. O. i J. O. objęli udziały w wysokości po 1/2 własności lokalu. Powodowie przekazali środki pieniężne na wykup lokali w całości, M. K. (1) takich środków nie posiadał.

dowód: odpis zwykły KW nr (...), k. 8-10v; umowa przedwstępna zniesienia współwłasności, k. 11-12v; zeznania powodki K. O., k. 506-507; zeznania powoda J. O., k.507-509 (czas 00:40:16 do 01:04:07)

W dniu 26 października 2006 r. M. K. (1) oraz powodowie K. O. i J. O. zawarli w formie aktu notarialnego umowę przedwstępną zniesienia współwłasności nieruchomości położonej w G. przy ul. (...) na mocy której zobowiązali się zawrzeć do dnia 15 czerwca 2011 r. umowę nieodpłatnego zniesienia współwłasności powyżej opisanego lokalu w ten sposób, że prawo własności do tego lokalu stanowiącego odrębną nieruchomość wraz ze związanym z jego własnością udziałem w nieruchomości wspólnej nabędą powodowie K. O. i J. O. w całości. Wartość przedmiotu umowy została przez strony określona na kwotę 200.000 zł, ponadto strony oświadczyły, iż nie będą dokonywały względem siebie żadnych spłat ani dopłat z tytułu zniesienia współwłasności. W trakcie zawierania powyższej umowy M. K. (1) był trzeźwy, pomimo przewlekłego alkoholizmu oraz charakteropatii alkoholowej był w stanie świadomości i swobodnie powziąć decyzję i wyrazić swoją wolę. Zachował dyspozycje psychiczne do rozumienia znaczenia kwestionowanej umowy przedwstępnej i skutków jej zawarcia.

okoliczność bezsporna, nadto odpis zwykły KW nr (...), k. 8-10v; umowa przedwstępna zniesienia współwłasności, k. 11-12v; zeznania świadka- notariusza P. P., k. 264-266; zeznania świadka K. M., k.260-261; opinia sądowa kryminalistyczna, k.353-372; opinia sądowa kryminalistyczna ustna uzupełniająca, k.394-395 (czas: 00:05:16 do 00:25:30); opinia sądowa psychiatryczna, k. 424-438; opinia sądowa psychiatryczna uzupełniająca ustna, k.473-475 (czas 00:02:01 do 00:50:43); opinia sądowa psychiatryczna uzupełniająca pisemna, k. 491-493 zeznania powodki K. O., k. 506-507; zeznania powoda J. O., k.507-509 (czas 00:40:16 do 01:04:07)

M. K. (1) zmarł w dniu 30 grudnia 2008 r. w wieku 53 lat. W chwili zgonu był trzeźwy.

okoliczność bezsporna, nadto dokumenty w załączonych aktach Prokuratury Rejonowej G.-W. w G., 1 Ds. 3912/08

Postanowieniem z dnia 15 kwietnia 2009 r. Sąd Rejonowy Gdańsk – Północ w Gdańsku w sprawie o sygn. akt (...)stwierdził, iż spadek po zmarłym M. K. (1) na podstawie ustawy w całości nabył jego syn – pozwany R. K..

okoliczność bezsporna, nadto postanowienie z dn.15.04.2009 r., k.5

Z treści księgi wieczystej nr (...) prowadzonej przez Sąd Rejonowy Gdańsk – Północ w Gdańsku dla lokalu mieszkalnego położonego w G. przy ul. (...) według stanu na dzień 14 września 2011 r. wynikało, iż pozostaje on przedmiotem współwłasności M. K. (1) w 1/2 części oraz powodów K. O. i J. O. również w 1/2 części.

okoliczność bezsporna, nadto odpis zwykły KW nr (...), k. 8-10v

Pismem z dnia 9 kwietnia 2009 r. powodowie przesłali pozwanemu do wiadomości kopię umowy przedwstępnej zniesienia współwłasności nieruchomości położonej w G. przy ul. (...), zawartej pomiędzy zmarłym M. K. (1) a powodami K. O. i J. O. z zapytaniem o stanowisko pozwanego w zakresie jej wykonania. Pismem z dnia 10 sierpnia 2009 r. pełnomocnik powodów przesłał pozwanemu informacje dotyczące jego osoby niezbędne do sporządzenia przez pozwanego pełnomocnikowi powodów pełnomocnictwa do wykonania przyrzeczonej umowy przedwstępnej zniesienia współwłasności. Pozwany na pismo z dnia 10 sierpnia 2009 r. nie odpowiedział.

dowód: pismo powodów z dn.09.04.2009r., k.42; pismo powodów z dn.10.08.2009r., k.43

Sąd zważył, co następuje

Powyższy stan faktyczny był sporny między stronami w zakresie podstawowych faktów istotnych dla rozstrzygnięcia a dotyczących życia osobistego i trybu życia zmarłego M. K. (1) w czasie jego zamieszkiwania w lokalu przy ul. (...) w G. , w szczególności w okresie poprzedzającym podpisanie umowy przedwstępnej w październiku 2006 roku , dotyczących stanu zdrowia psychicznego spadkodawcy w tym okresie i występowania ewentualnego stanu zaburzenia czynności psychicznych wyłączającego świadome albo swobodne powzięcie decyzji i wyrażenie woli z uwagi na chorobę alkoholową , bezsporny był jedynie fakt śmierci spadkodawcy i nabycie spadku z mocy ustawy przez jego syna R. K..

Kwestionowane przez pozwanego były natomiast wszelkie istotne okoliczności przedmiotowej sprawy , przede wszystkim dotyczące zawarcia pomiędzy powodami a zmarłym M. K. (1) umowy przedwstępnej zniesienia współwłasności nieruchomości położonej w G. przy ul. (...) w formie aktu notarialnego, złożenia autentycznego podpisu pod umową przez spadkodawcę oraz rzeczywistego stanu zdrowia psychicznego spadkodawcy w dacie jej podpisywania .

Materiał dowodowy w niniejszej sprawie składa się z dokumentów urzędowych i prywatnych zaoferowanych przez strony postępowania, zeznań świadków, dowodu z przesłuchania stron oraz opinii biegłych sądowych powołanych celem wyjaśnienia okoliczności spornych za pomocą wiadomości specjalnych.

Sąd ocenił wiarygodność i moc dowodów według własnego przekonania, na podstawie wszechstronnego rozważenia zebranego materiału (art. 233 § 1 k.p.c.).

Dokumenty urzędowe zaoferowane przez strony postępowania korzystają z domniemania wskazanego w art. 244 § 1 k.p.c.

Zgodnie z art. 244 § 1 k.p.c. dokumenty urzędowe, sporządzone w przepisanej formie przez powołane do tego organy władzy publicznej i inne organy państwowe w zakresie ich działania, stanowią dowód tego, co zostało w nich urzędowo zaświadczone. Do dokumentów tych Sąd zaliczył załączone do akt przedmiotowej sprawy akta Prokuratury Rejonowej G.-W. w G., 1 Ds. 3912/08, odpis zwykły KW nr (...), postanowienie Sądu Rejonowego Gdańsk – Północ w Gdańsku z dnia 15 kwietnia 2009 r. sygn. akt (...)w sprawie stwierdzenia nabycia spadku po zmarłym M. K. (1), oraz umowę przedwstępną zniesienia współwłasności nieruchomości położonej w G. przy ul. (...), akta spraw sądowych (...)i (...)Sądu Rejonowego w Gdańsku zawierające wzory własnoręcznych podpisów M. K. (1).

Po pierwsze pozwany w toku procesu kwestionował wiarygodność zaoferowanego przez powodów dokumentu urzędowego w postaci zawartej w dniu 26 października 2006 r. umowy przedwstępnej zniesienia współwłasności nieruchomości w formie aktu notarialnego – podważał autentyczność podpisu M. K. (1) pod umową .

Zgodnie z przepisem art. 234 k.p.c. domniemania ustanowione przez prawo (domniemania prawne) wiążą sąd; mogą być jednak obalone, ilekroć ustawa tego nie wyłącza. Przepis art. 6 k.c. w zw. z art. 232 k.p.c. przerzuca na stronę pozwaną ciężar ich obalenia, czemu pozwany w ocenie Sądu w toku procesu nie sprostał.

Za w pełni wiarygodne Sąd uznał dokumenty prywatne zaoferowane przez strony postępowania opisane przy dokonywaniu ustaleń faktycznych. Zgodnie z art. 245 k.p.c. stanowiły one dowód tego, że osoba, która je podpisała złożyła oświadczenia w nich zawarte. W grupie dokumentów prywatnych znajdowały się dokumenty medyczne dotyczące M. K. (1) (k.137-160) wezwania kierowane przez powodów do pozwanego w związku z ich dążeniem do realizacji umowy przyrzeczonej (k. 42 i 43), dokumenty zawierające autentyczne podpisy M. K. (1) złożone do akt przez zarządcę Wspólnoty Mieszkaniowej przy ul. (...) (k. 290) , dokumenty złożone przez G. Zarząd (...) z podpisami M. K. (1) (k. 306)

W toku rozprawy Sąd dopuścił i przeprowadził dowód z zeznań świadków zaoferowanych przez strony postępowania: A. J. (1), J. M., M. K., W. J., K. T., K. S., J. D., K. M., K. B. (2), J. K. (2), P. P. oraz J. S..

Za w pełni wiarygodne Sąd ocenił zeznania świadków K. T., K. S., J. D., K. M., K. B. (2), J. K. (2) oraz J. S.. Świadkowie mieli bowiem bezpośrednią wiedzę na temat stanu psychicznego powoda w dacie zawierania przez niego umowy

przedwstępnej zniesienia współwłasności lokalu położonego przy ul. (...) w G., ponoszenia przez powodów kosztów jego utrzymania i pomocy udzielanej przez nich M. K. (1). Świadek K. T. miała natomiast wiedzę na okoliczność choroby alkoholowej M. K. (1), podejmowanych przez niego prób leczenia, przyczyn pobytów w szpitalach, charakteru stosunków łączących powodów z M. K. (1) i okoliczności jego śmierci. W ocenie Sądu istotnym jest, iż zeznania tych świadków były spójne, logiczne i konsekwentne i nie było powodów, aby odmówić im wiary. Ponadto świadkowie nie byli spokrewnieni ze zmarłym M. K. (1), a więc nie byli zainteresowani rozstrzygnięciem w sprawie, przez to ich zeznaniom Sąd przyznał walor wiarygodności. Zeznania tych świadków były niezwykle pomocne w rekonstrukcji stanu faktycznego w przedmiotowej sprawie, w tym przede wszystkim ustalenia trybu życia zmarłego M. K. (1) i skutków picia alkoholu w kontekście możliwości skutecznego i ważnego złożenia oświadczenia woli w dniu zawierania umowy przedwstępnej w październiku 2006 roku.

Sąd przyznał również walor wiarygodności zeznaniom świadka P. P., notariusza przed którym zawarta została umowa przedwstępna zniesienia współwłasności lokalu położonego przy ul. (...) w G.. Świadek wprawdzie nie pamiętał okoliczności dotyczących zawarcia przedmiotowej umowy oraz osoby zmarłego M. K. (1) i powodów, jednakże jego zeznania miały znaczenie w kwestii przedstawienia zasad postępowania przed i podczas zawierania umów ze stronami przystępującymi do aktów notarialnych. Przede wszystkim świadek potwierdził fakt rozmowy ze stronami przystępującymi do aktów notarialnych w celu upewnienia się, czy rozumieją treść dokumentu, który mają podpisać i czy są świadome na jakich warunkach zawierana jest umowa. Świadek nigdy nie zezwala na zawarcie czynności przez osoby pod wpływem alkoholu lub od których czuć alkohol.

Sąd nie dał natomiast wiary w przeważającym zakresie zeznaniom świadków A. J. (1), J. M., P. M., M. K. i W. J.. Ich zeznania nie były logiczne i konsekwentne, jak również nie były spójne z pozostałym materiałem dowodowym zgromadzonym w toku postępowania. Sąd miał na względzie, iż świadkowie byli spokrewnieni ze zmarłym, tym samym byli zainteresowani w rozstrzygnięciu sporu na korzyść pozwanego. Nie mieli oni również z racji bardzo rzadkich relacji ze zmarłym wiedzy na temat jego osoby, funkcjonowania w społeczeństwie, stopnia zaawansowania jego choroby alkoholowej i jej wpływu na postępowanie zmarłego, w tym na zawarcie umowy przedwstępnej zniesienia współwłasności lokalu położonego przy ul. (...) w G. na rzecz powodów. Świadczyli w zasadzie wiedzę na temat okoliczności będącymi niespornymi pomiędzy stronami lub nieistotnymi dla rozstrzygnięcia istoty sporu.

Zgodnie z przepisem art. 278 § 1 k.p.c. w wypadkach wymagających wiadomości specjalnych sąd po wysłuchaniu wniosków stron co do liczby biegłych i ich wyboru może wezwać jednego lub kilku biegłych w celu zasięgnięcia opinii. Jak wynika z treści cytowanego przepisu dowód z opinii biegłego winien być dopuszczony celem wyjaśnienia okoliczności, które wymagają wiadomości specjalnych.

Z powyższych względów Sąd postanowił dopuścić dowód z opinii biegłego z zakresu:

- badania pisma ręcznego celem ustalenia, czy podpis złożony przez M. K. (1) pod aktem notarialnym z dnia 26 października 2006 r. jest autentycznym podpisem zmarłego, nadto;
- psychiatrii na okoliczność czy zmarły M. K. (1) podpisując w dniu 26 października 2006 r. umowę przedwstępną zniesienia współwłasności lokalu położonego przy ul. (...) w G. znajdował się w stanie wyłączającym świadome lub swobodne powzięcie decyzji lub wyrażenie woli z jakichkolwiek powodów, np. choroby alkoholowej, lub innych zaburzeń psychicznych, w szczególności czy był w stanie braku rozeznania, niemożności zrozumienia zachowania własnego i innych osób oraz nie zdawania sobie sprawy ze znaczenia i skutków własnego postępowania. Postanowieniem z dnia 19 marca 2015 r. Sąd dopuścił dowód z opinii uzupełniającej biegłego z zakresu psychiatrii celem zajęcia stanowiska, na podstawie historii choroby M. K. (1) hospitalizowanego w Szpitalu Specjalistycznym św. (...) w okresie od dnia 30 czerwca 2006 r. do 10 lipca 2006 r. czy wynikające z historii choroby schorzenia i przepisane leki mogły wpłynąć na stan zdrowia psychicznego M. K. (1) w dniu zawierania umowy i czy w ocenie stanu zdrowia psychicznego może być pomocna opinia biegłego z zakresu neurologii.

Decydującą moc dowodową dla rozstrzygnięcia istoty sporu Sąd przyznał opinii sporządzonej przez biegłego sądowego z zakresu psychiatrii P. R. uzupełnionej przez biegłego ustnie w trakcie rozprawy w dniu 19 marca 2015 r. oraz

opinią pisemną uzupełniającą (k. 491-493). Materiał dowodowy, na podstawie którego zostały wydane opinie, pozwolił biegłemu na postawienie kategoriycznych i jednoznacznych wniosków, opinia umożliwiła zaś Sądowi dokonanie oceny pozostałego materiału dowodowego zgromadzonego w sprawie pod kątem ustalenia, czy M. K. (1) znajdował się w stanie wyłączającym świadome lub swobodne powzięcie decyzji lub wyrażenie woli w dacie zawierania umowy przedwstępnej w październiku 2006 roku. . W ocenie Sądu bowiem opinia biegłego była spójna i logiczna, a wnioski przez niego zaprezentowane wiarygodne. Biegły wyczerpująco odniósł się do zarzutów pozwanego. Z tego również względu Sąd postanowił oddalić wniosek pozwanego o sporządzenie kolejnej opinii sądowej łącznej przez biegłych psychiatrę i neurologa z Instytutu (...) w W. , gdyż w ocenie Sądu wszelkie istotne kwestie co do stanu zdrowia psychicznego i świadomości M. K. (1) w dniu podpisywania umowy zostały przez biegłego wyjaśnione.

Sąd przyznał również moc dowodową opinii biegłego sądowego badania pisma ręcznego (k. 353-372). W ocenie Sądu opinia biegłego była rzetelna , fachowa i logiczna a wnioski jakie zaprezentował biegły były wiarygodne. Powyższą opinię kwestionowała strona pozwana, na zgłoszone zastrzeżenia biegły odpowiedział na rozprawie w dniu 28 stycznia 2015 r. wyczerpująco odnosząc się do zgłoszonych zarzutów.

Sąd w całości dał wiarę zeznaniom powodów, albowiem były one logiczne i spójne i korespondowały z pozostałym materiałem dowodowym zgromadzonym w przedmiotowej sprawie, przede wszystkim z zeznaniami świadków którym nie sposób było odmówić przymiotu wiarygodności jak również dokumentami prywatnymi i urzędowymi zaoferowanymi przez strony postępowania w przedmiotowej sprawie.

Zeznaniom pozwanego R. K. co do jego kontaktów z ojcem w ostatnich latach przed śmiercią oraz o skrajnym uzależnieniu ojca od alkoholu powodującym zarówno nadużywanie alkoholu jak i innych substancji typu denaturat czy alkohol etylowy oraz degeneracji spadkodawcy Sąd nie dał wiary. Przede wszystkim nie znalazły również potwierdzenia w pozostałym materiale dowodowym zgromadzonym w sprawie, w szczególności w zeznaniach świadków: sąsiadów M. K. (1) z domu przy ul. (...), lekarza rodzinnego z przychodni przy ul. (...) oraz powodów uznanych przez Sąd za wiarygodne. W ocenie sądu pozwany , który mieszka w W. od 1999r. ,nie miał dobrych i bliskich relacji z ojcem , skoro jedyne próbki podpisu ojca pochodziły z sądowych spraw o alimenty. Sąsiedzi nawet nie wiedzieli, że M. K. (1) miał syna, nie żadnych śladów kontaktów pozwanego z ojcem ani w postaci dokumentów ani wspólnych zdjęć w przeciwieństwie do powodów , którzy takie dowody przedłożyli – koperta k.135 fotografie powodów i spadkodawcy. Pozwany i zawnioskowani prze niego świadkowie: była żona spadkodawcy , siostra spadkodawcy A. J. (2) i jej mąż W. J. zeznawali na temat strasznego stanu , w jakim był spadkodawca pod wpływem alkoholu , który miał pić codziennie i pod jego wpływem tracić rozeznanie w rzeczywistości lub mylić osoby. Jednocześnie żaden z członków rodziny nie skierował spadkodawcy na leczenie przymusowe czy do szpitala z tego powodu , nie wspierali go też finansowo . Historia choroby z 30 czerwca 2016r. dołączona do akt sprawy wskazuje ,że M. K. (1) sam zgłosił się do szpitala z powodu silnych bólów nadbrzusza , nudności i wymiotów po spożyciu alkoholu. Pacjent samodzielnie zgłosił się do szpitala, udzielił wywiadu lekarskiego i został wypisany w stanie ogólnym dość dobrym z zaleceniem zaprzestania picia alkoholu i dalsza opieką u lekarza POZ i kardiologa. W historii tej nie odnotowano jakichkolwiek problemów ze stanem zdrowia psychicznego , zaburzeń psychicznych czy innych podobnych problemów pacjenta ani też trudności w kontakcie słownym z pacjentem , nie przepisano w związku z tym żadnych leków w tej dziedzinie, nie skierowano na leczenie przeciwalkoholowe (dowód : oryginał historii choroby ze Szpitala (...). W. w G. Z. dołączony do akt sprawy z roku 2006)

W ocenie sądu powództwo zasługiwało na uwzględnienie w całości a podniesione zarzuty dotyczące nieważności umowy z udziałem spadkodawcy nie zostały potwierdzone w zebranych materiale dowodowy i ustalonym stanie faktycznym.

Przedmiotem sporu w niniejszej sprawie było zobowiązanie pozwanego, jako spadkobiercy M. K. (1), do złożenia oświadczenia woli obejmującego nieodpłatne przeniesienie udziału 1/2 części w prawie własności nieruchomości – lokalu mieszkalnego numer (...) położonego w G. przy ul. (...) na powodów w wykonaniu umowy przedwstępnej zniesienia współwłasności powyższej nieruchomości, w której M. K. (1) zobowiązał się do nieodpłatnego przeniesienia

własności swojego udziału w nieruchomości na rzecz powodów do ich majątku wspólnego, jako sposobu zniesienia współwłasności.

Powodowie dochodzili swojego roszczenia w oparciu o przepis art. 390 § 2 k.c., zgodnie z którym w przypadku gdy umowa przedwstępna czyni zadość wymaganiom, od których zależy ważność umowy przyrzeczonej, w szczególności wymaganiom co do formy, strona uprawniona może dochodzić zawarcia umowy przyrzeczonej.

Zgodnie z przepisem art. 64 k.c. prawomocne orzeczenie sądu stwierdzające obowiązek danej osoby do złożenia oznaczonego oświadczenia woli, zastępuje to oświadczenie.

Powodowie K. O. i J. O. dokumentem urzędowym w postaci umowy przedwstępnej zniesienia współwłasności nieruchomości z dnia 26 października 2006 r. wykazali istnienie ważnego zobowiązania zmarłego M. K. (1) do przeniesienia jego udziału we własności lokalu na ich rzecz, następnie to zobowiązanie o charakterze majątkowym przeszło na spadkobiercę – pozwanego R. K.

Roszczenie powodów zostało zakwestionowane przez pozwanego R. K., który w toku procesu przedstawił szereg środków dowodowych mających na celu doprowadzenie do oddalenia powództwa z uwagi na zakwestionowanie ważności zawartej przed spadkodawcą umowy .

Obrona pozwanego przed żądaniem powodów opierała się w szczególności na próbie podważenia wiarygodności dokumentu urzędowego w postaci sporządzonej w formie aktu notarialnego umowy przedwstępnej, o której mowa powyżej. Zgodnie z ogólną zasadą wyrażoną w przepisie art. 6 k.c. ciężar dowodu spoczywał w tym zakresie na pozwanym.

W pierwszej kolejności pozwany podjął próbę wykazania, iż podpis złożony pod umową z dnia 26 października 2006 r. nie pochodził od M. K. (1), co skutkowałoby jej nieważnością oraz oddaleniem pozwu. W tym celu, na wniosek pozwanego Sąd dopuścił dowód z opinii biegłego sądowego z zakresu badania pisma ręcznego celem ustalenia, czy podpis złożony przez M. K. (1) pod aktem notarialnym z dnia 26 października 2006 r. jest autentycznym podpisem zmarłego. W sporządzonej opinii pisemnej (k.353-372) oraz opinii ustnej uzupełniającej na rozprawie w dniu 28 stycznia 2014 r. biegły sądowy, ekspert z zakresu kryminalistycznych badań dokumentów i pisma ręcznego R. R. stwierdził, iż kwestionowany przez pozwanego podpis w istocie złożony został przez M. K. (1).

W związku z powyższym, w dalszej kolejności pozwany kontynuował kroki zmierzające do uchylecia się od skutków prawnych zawartej przez zmarłego ojca M. K. (1) umowy poprzez wykazanie, iż w chwili jej podpisywania znajdował się on w stanie wyłączającym świadome albo swobodne powzięcie decyzji i wyrażenie woli, przede wszystkim ze względu na jego wieloletnią chorobę alkoholową.

Niezwykle istotną i kluczową zarazem w przedmiotowej sprawie była bezsporna okoliczność, iż spadkodawca M. K. (1) przez wiele lat pił alkohol i był uzależniony od alkoholu.

Sporne natomiast pomiędzy stronami było to, czy ta choroba była w dniu 26 października 2006 r. w takim stadium nasilenia , że M. K. (1) nawet będąc trzeźwym , znajdował się w stanie wyłączającym świadome albo swobodne powzięcie decyzji i wyrażenie woli. Pozwany, w ślad za obowiązkiem wynikającym z art. 6 k.c. usiłował dowieść że tak właśnie było , powodowie byli odmiennego zdania co do stanu świadomości spadkodawcy nie tylko w dacie w zawierania umowy, ale w ogóle na przestrzeni lat po śmierci matki powódki i spadkodawcy w 2004 roku .

W ocenie Sądu w toku procesu pozwany nie sprostał powyższemu obowiązkowi.

Zgodnie z przepisem art. 82 k.c. nieważne jest oświadczenie woli złożone przez osobę, która z jakichkolwiek powodów znajdowała się w stanie wyłączającym świadome albo swobodne powzięcie decyzji i wyrażenie woli. Dotyczy to w szczególności choroby psychicznej, niedorozwoju umysłowego albo innego, chociażby nawet przemijającego, zaburzenia czynności psychicznych.

Prawo polskie należy do tej grupy systemów, które stan wyłączający świadomość lub swobodę traktują jako wadę oświadczenia woli. Przyznaje się oczywiście, że choroba psychiczna lub inne zaburzenia czynności psychicznych mogą mieć wpływ na ważność aktu prawnego. Jednakże same w sobie nie przesądzają ani o braku zdolności do czynności prawnych ani też o wadzie. Przyjmuje się, że każda osoba mająca zdolność do czynności prawnych nieograniczoną prawnymi środkami (np. przez ubezwłasnowolnienie) posiada również zdolność faktyczną do dokonywania tych czynności. Natomiast złożenie oświadczenia w stanie wyłączającym świadomość lub swobodę oznacza wadę tegoż oświadczenia woli.

Decyduje stan opisany w art. 82 k.c., a nie przyczyna, która go wywołała. Świadczy o tym jasne sformułowanie zdania pierwszego art. 82: "z jakichkolwiek powodów". Wprawdzie zdanie drugie powołanego przepisu wymienia chorobę psychiczną, niedorozwój umysłowy, zaburzenia czynności psychicznych choćby przemijające, jednakże wyliczenie to ma charakter jedynie przykładowy i choroba alkoholowa może znaleźć na tej liście. Wskazane tam stany muszą występować w chwili składania oświadczenia woli. Dlatego też samo wykazanie, że oświadczający był dotknięty chorobą alkoholową nie wystarcza dla uznania jego oświadczenia woli za nieważne.

Złożenie oświadczenia woli w stanie określonym w art. 82 k.c. powoduje jego nieważność bez potrzeby wykazywania jakichkolwiek dalszych okoliczności. W szczególności bez znaczenia jest okoliczność, czy druga strona czynności prawnej miała świadomość wyżej wymienionego stanu. Porządek prawny chroni osobę składającą oświadczenie woli w stanie wyłączającym świadomość lub swobodę. Ochrona dobrej wiary jej kontrahenta w ogóle nie wchodzi w rachubę. Czynność prawna jest bezwzględnie nieważna i każda osoba zainteresowana może żądać ustalenia tej nieważności, nawet wówczas, gdy same strony ważności czynności nie kwestionują (por. uchwała SN z dnia 7 sierpnia 1970 r., III CZP 49/70, OSNC 1971, nr 3, poz. 42).

Pozwany powyższy skutek pragnął osiągnąć niejako dwutorowo – za pomocą powołanych przez siebie świadków, oraz poprzez opinie biegłych sądowych – cel jaki przyświecał tym dwómawnioskowanym przez niego środkom dowodowym był ten sam – zdyskredytowanie osoby zmarłego ojca poprzez wykazanie, iż był on w zaawansowanym stadium choroby alkoholowej wskutek której utracił możliwość świadomego albo swobodnego powzięcia decyzji i wyrażenia woli, a stan taki miał miejsce w dniu 26 października 2006 r., co w ocenie pozwanego wykorzystali powodowie.

Powołani przez pozwanego świadkowie, członkowie jego rodziny: A. J. (1), J. M., M. K. (2), W. J. przedstawiali M. K. (1) jako osobę, której życie od ponad 20 lat zdeterminowane było li tylko i wyłącznie potrzebą picia alkoholu, a wszelkie podejmowane przez niego aktywności życiowe służyły do zaspokajania tej choroby lub wykonywane były pod jej wpływem. Z zeznań tych świadków wyłaniał się obraz M. K. (1) jako alkoholika leżącego w mieszkaniu na podłodze we własnych fekaliach lub wymiocinach, niezdolnego do jakiegokolwiek rozumnego działania i pozbawionego rozeznania w otaczającej rzeczywistości. M. K. (1) miał być skupionym, zgodnie z zeznaniami tych świadków, tylko i wyłącznie na wyciąganiu od otoczenia pieniędzy na alkohol (zeznania świadka P. M., k.238-239) ewentualnie jedzenia. Krótko mówiąc miał być M. K. (1) wiecznie pijany, nie wiedzący co czyni i nie potrafiący w jakikolwiek sposób rozeznąć wagi swych czynów.

Pozostałe dowody zgromadzone w toku postępowania nie potwierdziły powyższego obrazu spadkodawcy wykreowanego przez pozwanego. Pozostali świadkowie (w tym równieżawnioskowana przez samego pozwanego konkubina zmarłego – K. T.) przedstawili zgoła odmienny obraz osoby zmarłego spadkodawcy. Owszem, M. K. (1) pił, i to dużo, jednakże nie było to picie permanentne. M. K. (1) miewał, i to dosyć często okresy w których nie pił i w których normalnie funkcjonował – załatwiał różnego rodzaju sprawy (zeznania świadka K. S., k.257-258, oraz J. S., k.292-293), rozmawiał z sąsiadami (zeznania świadka J. D., k.258-260, zeznania świadka J. K. (2), k.266-267), świadczył im pomoc (zeznania świadka K. B. (2), k.267-269), a jego zachowanie w niczym nie odbiegało od zachowania innych ludzi (zeznania świadka K. M., k.260-261 czy nawet zeznania świadka K. T., k.236-237). Sąd w powyższym zakresie dał wiarę tym świadkom, bowiem w sposób spójny zeznawali określając osobę M. K. (1) w identyczny sposób, różniący się co najwyżej detalami, co nie wyklucza ich wiarygodności, zważywszy na często różny punkt widzenia i

perspektywę tych osób. Wagę ich zeznań wzmacniało również i to, iż nie byli spokrewnieni z żadną ze stron i w żaden sposób nie można doszukiwać się, aby mieli interes w rozstrzygnięciu sporu na rzecz którejś ze stron.

Dowód z zeznań powyższych świadków był dla Sądu niezmiernie istotny w kształtowaniu stanu faktycznego oraz wizerunku osoby M. K. (1), o na gruncie przedmiotowej sprawy miało istotne znaczenie. Moc decydującą miał jednakże dowód z opinii biegłego sądowego z zakresu psychiatrii dr med. P. R. (opinie ustna oraz pisemne).

Biegły sądowy z zakresu psychiatrii dokonał wszechstronnej analizy zgromadzonej w toku postępowania dokumentacji, w tym przede wszystkim dokumentacji medycznej dotyczącej pobytów M. K. (1) na leczeniu w szpitalach na terenie T. w okresie kilkunastu lat poprzedzających zgon. W ocenie biegłego M. K. (1) w dniu 26 października 2006 r. był w stanie w sposób świadomy i swobodny podjąć decyzję w sprawie zniesienia współwłasności nieruchomości położonej w G. przy ul. (...) i przeniesienia przysługującego mu udziału w tej nieruchomości (1/2) na powodów.

W okresie od 30 czerwca 2006 r. do dnia 10 lipca 2006 r., M. K. (1) był hospitalizowany w szpitalu w G.- Z. w związku z silnymi dolegliwościami bólowymi w nadbrzuszu jakich doznał po 9 dniowym ciągu alkoholowym. Pozwany z pobytu M. K. (1) w szpitalu w tym okresie wyciągał wnioski w zakresie jego stanu uzasadniającego zastosowanie dyspozycji art. 82 k.c. Powyższe stanowiło przedmiot ekspertyzy biegłego w postaci opinii pisemnej uzupełniającej, w której biegły jednoznacznie wskazał, iż M. K. (1) w dniu 26 października 2006 r. był w stanie świadomie i swobodnie powziąć decyzję i wyrazić swoją wolę. W szczególności w opinii biegłego, M. K. (1) opuszczając szpital w dniu 10 lipca 2006 r. (a więc na trzy miesiące przed podpisaniem umowy) był w stanie w sposób świadomy kierować swoim postępowaniem, dolegliwości, w związku z którymi go hospitalizowano nie miały wpływu na jego psychikę, jak również wpływu takiego nie miały inne zdiagnozowane u niego dolegliwości oraz przepisane leki (k.491-493).

Wobec powyższego Sąd uznał, iż nie wystąpiły przesłanki do ustalenia nieważności umowy z dnia 26 października 2006 r. zawartej pomiędzy pozwaną M. K. (1) a powodami K. O. i J. O. i zobowiązał pozwanego do złożenia oświadczenia woli zgodnie z żądaniem pozwu, o czym orzekł w pkt. I sentencji wyroku na podstawie art. 64 k.c. w zw. z art. 1047 § 1 k.p.c.

O kosztach procesu orzeczono zgodnie z zasadą odpowiedzialności za wynik procesu wyrażoną w art. 98 k.p.c., obciążając nimi pozwanego jako stronę przegrywającą spór. Pozwany przegrał sprawę, zatem obowiązany jest zwrócić powodom na ich żądanie koszty niezbędne do celowego dochodzenia praw i celowej obrony w wysokości 8.617 zł, o czym orzekł Sąd w pkt II sentencji wyroku. Na niezbędne koszty postępowania w niniejszej sprawie w wysokości 8.617 zł złożyły się:

- koszty zastępstwa procesowego w wysokości 3.600 zł co stanowi kwotę określoną w § 6 pkt 6 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 roku w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu, tj. Dz. U. z 2013 roku poz. 490);
- opłata stosunkowa od pozwu w wysokości 5.000 zł;
- koszt opłaty skarbowej za pełnomocnictwo procesowe dla pełnomocnika powodów w wysokości 17 zł.

W pkt III sentencji wyroku Sąd nakazał ściągnąć od pozwanego na rzecz Skarbu Państwa kwotę 1.602,40 zł tytułem zwrotu kosztów sądowych poniesionych tymczasowo przez Skarb Państwa a stanowiących wydatki w postaci wynagrodzenia biegłych nie pokrytych zaliczkami wpłaconymi przez pozwanego .